

Paasnacht 2015 Oude Lutherse Kerk

Preek bij Gezang 203 / Liedboek van de Kerken

Gemeente, mensen van het licht... Christus is opgestaan! ...

Dat roepen wij elkaar deze nacht toe. Maar dit Paasverhaal zullen wij altijd van achteren naar voren moeten en mogen lezen, willen wij het überhaupt kunnen verdragen. Te verschrikkelijk en té zwaar zijn de beelden anders, die ons de traditie aanreikt, in de Veertig Dagen en de Stille Week, om ons te leren beseffen en geloven, dat leven vanuit en met Christus alle doodsstructuren en doodsbeelden overwint die ons bestaan beknellen.

“Die in de dood gebonden lag om ons en onze zonden...”

In deze Stille Week hebben wij op verschillende momenten en wijzen geprobeerd om stil te staan bij het beeld van de bedroefde, gemartelde, stervende Christus. Een verontrustend beeld is dat! Een beeld dat ons ook niet met rust WIL laten, dat geen berusting toelaat! En dat niet vanwege de sensatiegehalte, die verschrikkelijke beelden soms kunnen hebben, - de sensatie die maakt dat er op de snelweg files ontstaan van nieuwsgierige kijkers, als ergens een ongeluk is gebeurd...

Nee, het verontrustende van dat beeld van Christus *“die in de dood gebonden lag”* is, dat dit beeld een spiegel wil zijn! Het beeld van het geschonden lichaam: - besmeurd, bebloed, - een mens gebroken en ontmenselijkt... Dat beeld wil ons voor ogen houden, - wat met een menselijk leven gebeurt, - hoe een menselijk leven eruit ziet, wanneer wij het overlaten aan de machten en krachten van deze wereld... - hoe een godgegeven mensenleven dan wordt ontmenselijkt, ontwricht, wanneer wij ons overgeven aan al die o zo vanzelfsprekende doodsstructuren van egoïsme, en de macht van de sterkste, en de logica van winst en profijt om elke prijs, - structuren die deze wereld doorgaans regeren... De structuren van de zonde, de God-afgekeerdheid...

Het beeld van de gekwelde en gebroken Christus is een beeld dat wij maar moeilijk kunnen verdragen, wanneer wij beseffen dat het de brutale en niets ontziende spiegel wil zijn van ons eigen leven, daar waar wij dit aan zichzelf overlaten en het tot speelbal laten worden van wat het Bijbels verhaal “zonde” noemt: een in zichzelf verwrongen bestaan...

Maarten Luther heeft daarover in zijn tijd een lied geschreven: Gezang 203.

1 Die in de dood gebonden lag
om ons en onze zonden,
is opgestaan met groot gezag.
Christus heeft overwonnen!
Hij bracht ons het leven weer,
laat ons nu loven God de Heer
en zingen: halleluja!
Halleluja!

2 Geen die de dood bedwingen kon,
geen enkel mens op aarde;
dat kwam doordat wij man voor man
verstrikt in zonden waren.
Zo kreeg hij ons in zijn macht
en heeft ons in zijn rijk gebracht
en hield ons daar gevangen.
Halleluja! ---

Vanuit dit niets verdoezelend spiegelbeeld van het menselijk bestaan als speelbal van doodse structuren zingt het lied en het Bijbels verhaal - Over belofte, over goede boodschap, over "Evangelie": - Over een God, die leven belooft, menselijkheid, toekomst en bevrijding. - Over een God, die zich zelf, die zijn "goddelijkheid" op het spel zet, uit liefde. - Over een God, die ons in het beeld van de Zoon zo nabij komt, dat hij ons menselijk lot met ons deelt: het lot om beschadigde, besmeurde, gewonde, en doodgewijde mensen te zijn...

En daarom, - omdat deze God, onze God niet op een veilige afstand wil blijven van ons menselijk falen, maar zich geheel en al met ons identificeert, - omdat God mens wordt... tot in de dood... - daarom kraakt de doodse structuur van de zich onoverwinnelijk wanende wereldse machten in haar voegen!

God zelf, zo vertelt het Evangelie, deze God van het Bijbels verhaal is het zelf, die afdaalt tot in de meest helse doodsspelonken, tot in de hel, die mensen elkaar zo vaak aandoen... Dat is, wat deze God tot God maakt: God zelf strijdt de strijd om het leven en overwint: - de wereldse dood verslagen...! - de steen is weggerold, - de poorten van de hel zijn niet meer voor goed gesloten...!

Wij zingen van gezang 203 de verzen 3 en 4:

3 Toen heeft Gods Zoon ons hulp verschaft.

Hij, als een mens gekomen,
wees zonde en verzoeking af
en heeft de dood ontnomen
al zijn rechtsmacht en geweld;
hij moest de sleutels van de hel
in Christus' handen laten.
Halleluja!

4 Het was een strijd sinds lang voorzegd,
die dood en leven stredden.

Nu is, Godlof, het pleit beslecht:
Christus is onze vrede.
Hij die onze bondgenoot
geworden is, heeft in zijn dood
de dood voor ons verslagen.
Halleluja! -----

Maar: is dit zomaar een nieuw verhaal, het verhaal van Pasen?

Nee, - het wijst terug, zo leren ons de Schriften die in een nacht als deze klinken, ... - het wijst terug op de verhalen van hoop, - die Israel door tijd en geschiedenis heen hebben gedragen, - die bezongen werden in de beelden van Pesach/Pasen: - beelden van wonderbaarlijke redding uit doodsbenaauwdheid en slavenbestaan, - beelden van God, die zich met huid en haar en bloed en leven verpandte aan de liefde voor zijn volk, zijn mensen...

Met Pesach/Pasen zingt Israel van de overwinning op alle doodse bestaan en van de open horizon van leven... Met Pasen/Pesach zingt de Kerk van datzelfde lied een nieuw couplet:

- God die de dood de macht ontnemt om mensen voorgoed te knechten,
- God die zichzelf geheel en al prijsgeeft in de dood en die juist daarin deze doodse dood glanzend overwint en die opstaat tot nieuw leven, tot mensenleven in het licht van Gods verhaal...

Laten wij zingen van gezang 203 de verzen 5 en 6.

5 Ziet nu die 't ware Paaslam is,
waarvan wij moeten leven,

die aan het kruis in duisternis
 zichzelf heeft prijsgegeven.
 Zijn bloed is aan onze deur;
 niet langer oefent zijn terreur
 de dood, die mensenmoorder.
 Halleluja!

6 Laat ons dan vieren 't hoge feest
 dat Christus heeft gegeven,
 verheugd van hart en blij van geest,
 - Hij immers is ons leven.
 Hij is onze zon, ons licht,
 op Hem is ons bestaan gericht,
 -'t is dag voor ons geworden.
 Halleluja! ---

Hij is ons leven, onze zon, ons licht in deze nacht!

De Bijbelse verhalen, de verhalen die deze nacht verlichten, ze vertellen van het ongehoorde:
 Dat de dood in al zijn opzichtige machtsvertoon, het laatste woord NIET heeft over het leven
 van mensen. Niet over dat van Christus, en ook niet over ons eigen leven. Dat laatste woord is
 aan hem, die tot vandaag de dag en hier in ons midden zo tastbaar is en levend als het maar
 kan: - die mensen op de weg ten leven roept, ons leven toespreekt, in het water van de doop,
 en die zich uitdeelt, wegschenkt, in de ongezuurde broden, in brood en wijn, en menselijke
 nabijheid, en een arm om schouders, en een roep om gerechtigheid, en het begin van een
 nieuw, vernieuwd, en van binnenuit verlicht leven in een ieder van ons!
 Laten wij samen zingen van dat nieuw begin, van de maaltijd die wij vieren, en van de
 nabijheid van Christus in brood en in wijn. – De Heer is waarlijk opgestaan!

Dat is genoeg voor dood en leven!

AMEN

Wij zingen gezang 203 vers 7

7 Dit is het maal, hebt Gij gezegd,
 der ongezuurde broden.
 Wij doen het oude zuurdeeg weg,
 gelijk Gij hebt geboden.
 Gij zelf wilt tot lavenis
 en spijze ons zijn, - o Heer, dat is
 genoeg voor dood en leven.
 Halleluja!